

Intriger i øst

Sigurd Evensmos roman om kærlighed og spionage

Sigurd Evensmo

SIGURD EVENSMO vil være mange læsere bekendt for romanen »Englandsfarere« fra 1945 og for romaner og film af stor spænding og elementært drama siden. Han er et af de få svar, Skandinaviens ejer på de talrige englændere, som så at sige har skabt og rendyrket en genre, der vel kan betegnes som realistisk underholdning i stærkt dramatiseret ramme. Krigs- og spionhistorier på et acceptabelt plan. Der pilles særligt og specielt fascinerende sider ud af virkeligheden, men der bibeholdes stadig en vis illusion om at det er virkelighed. Der er så megen sandfærdig reportage i det, at man ikke blankt afviser det, og så simpel en psykolog, at alle kan være med. Og som regel er det hele fundet i en eller anden form for sentimentalitet. Man kan, paradoksalt nok, hygge sig vældigt med det.

Nu har hr og fru Kruuse fra Aarhus oversat Evensmos sidste opus, »Femten døgn«, romanen om en kærlighed, der er dømt til at svæmme i et grufuld net af intriger, spionagekanaler, snigmord og uafsluttede hævnretter. Handlingen er henlagt til et ikke nærmere angivet østland, hvis trek nærmest minder om Jugoslavien. Hele den korridor, som den vestlige turist fornemmer, og al den uhyggelige vogten på nenden, som man uvægerligt får følelsen af, og hvis baggrund man let kan læse sig til, om man gider, giver miljøet. Englænderen David

Haig kæmpede i sin tid sammen med partisanerne og er efter krigen så at sige emigreret til det land, han er kommet til at holde af. Han er socialist og vil være med i sen-opbygningen. Under en efterforskning efter nogle maskiner, der ikke er nået frem til den fabrik, han leder, forvilder han sig ind i den jungle, hvor sikkerhedspolitiet, spionagen og undergrundsbewægelsen opererer mod hinanden. Pigen Gordona sættes på ham, og han forelsker sig i hende. Selv »presidentens ven fra fjendene«, som han kaldes, udsættes for mordforsøg og arresteres til sidst sammen med pigen, som imidlertid også har forelsket sig i ham, og som har lagt alle kort på bordet. Gordona gør, efter et ungt liv fuldt af rædsler og dobbeltspil. Haig udvises og må efterlade sit elskede arbejde i den elskede landsby Kamrova. Tilbage bliver vennerne, junglen og morderne. Kærligheden har for øvrigt. Livet er befængt og riddent. Haig »idealisme« kommer til kort.

»Femten døgn« er spændende og rummer selvfølgelig det nødvendige kvantum miljø-agthed. Der er farver, typer og skæbner, som går an. Stilen er »international«, dvs. komplet upersonlig, kun effektiv Realisme? Tjo Virkelighed? Vel-sagtens. Vedkommende? Overno-vedet ikke. Men som sagt: hyggelig. Og international!

Knut Holst.

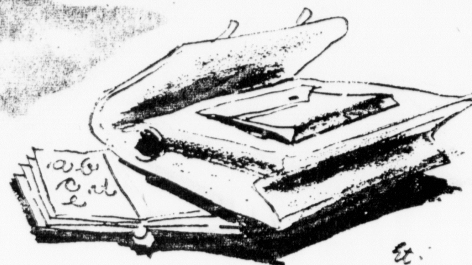
Sigurd Evensmo: »FEMTEN DØGN«. Oversat af Annabeth og Jens Kruuse, Schönborg. 170 sider. Kr. 19.75.

»DET danske smil under besættelsen« kalder Carit Andersen en Storm P-bog med tegninger, der også når at få befrielsen med (224 sider, kr. 38.25). I sit smukke forord tegner forfatteren et portræt af Robert Storm Petersen, som vil glæde Storms venner, både dem, der kendte ham personligt, og de mange, der følte sig som hans venner, fordi de holdt af hans vid, hans varme, venlige humor. Det er sikkert rigtigt, som Poul Carit Andersen skriver at Storm ikke i sine malerier kunne være blodigt satirisk, og besættelsestidens ondskab ramte ham mærkelig forsværsløs, sårede hans hjerte. — Men han røbede det ikke i sine tegninger. Ved at holde masken gjorde han sin pligt.

P. G.

LUNDBERGS HJØRNE

Lært at læse lektier

FØRHABENTLIG er det blevet bedre siden min tid. For i de skoler, jeg gik i, lærte vi aldrig at læse lektier.

Det blev, naturligvis, forlangt, at vi kunne dem. Men hvordan vi skulle lære dem — det var stort set vor egen sag.

Resultatet var, at de fleste gjorde det på den primitive måde, at de læste lektionen en gang eller to — og håbede, at de kunne den — eller læste den igen og igen, indtil de kunne den.

Det sidste gjaldt heldigvis de færreste. For det ville have krævet enormt — af tid og psykiske kræfter — for en normalt begavet dreng eller pige.

Så de fleste måtte til gengæld leve med en dårlig samvittighed. De havde læst, men ikke nok. Og det vidste de.

Næppe den sundeste tilstand for et barn.

I DAG er det værre, for i dag kræves der endnu mere. Så meget, at mange overanstrenger sig og ville klare sig bedre ved at læse mindre.

Det er i håb om at lærere og navnlig forældre vil indse dette, at jeg skriver disse artikler. Men udbyttet er nok tvivlsomt. Skolebørnene vil forstå dem bedst, men det er desværre ikke dem, der bestemmer.

Heldigvis kan jeg måske hjælpe dem alligevel. Ved at lære dem lidt om at læse lektier.

Indlæring er jo principielt det samme, hvad enten man læser til eksamen eller til næste geografitime. Om eksamenslæsning har jeg skrevet en meget fornuftig lille bog, hvis principper udmærket kan overføres på lektielæsning.

Man får mest ud af begge dele, når man er frisk. Derfor vil jeg tilråde en pause efter skoletid — men ikke, at man venter med at læse til om aftenen.

En times tid eller halvdanden efter eftermiddagsteaen bør være

nok for de fleste. Ellers går de sandsynligvis i for høj en klasse — og man vil gøre dem til lykkelige og dygtige mennesker ved at lade dem gå et år om.

NÅR man så læser lektier, skal man være alene og koncentreret. Uden radio og uden forstyrrelser.

Og gøre sig klart, om man kan lære det hele — eller kun det vigtigste. De fleste må nøjes med det vigtigste.

Det finder man så frem ved at læse lektionen første gang. Og skrive samtidig de nye oplysninger, man finder — og vil lære — ind i margenen eller på et stykke papir. I spørgesform og med alle mulige forkortelser.

Derefter går man sine spørgsmål igennem, sætter en prik ved dem, man nu kan besvare — og bliver ved, til der er prikker ved alle spørgsmål.

Det lyder omstændeligt. Men det er hurtigere — og mere effektivt — end bare at læse lektion igen og igen, som de fleste gør.

EN af vanskelighederne ved indlæring er jo den, at man ikke selv bestemmer, hvad man glemmer.

Man må derfor begynde med at finde ud af, hvad man vil lære. En glimrende øvelse for den senere tilværelse.

Det afhænger naturligvis af, hvor meget man kan nå at lære. Hvad der er forskelligt. Men det er især dem, der kan overkomme mindst, der brækker halsen på et forsøg på at lære det hele.

Systemet med spørgsmålene bliver ekstra værdifuldt, fordi man

— hvis man læser lektier på den mest effektive facon — giver det hele en efterhaling den næste morgen, inden man går i skole.

Det kræver, at man går et kvarters tid tidligere i seng, for at stå et kvarter tidligere op. Men mere behøver man samsind ikke for — sprællevende og frisk efter morgenkaffen eller theen — at gå alle sine spørgsmål igennem, strege dem af, man ikke kan besvare — og gøre stregen til et kryds, efterhånden som man kan.

SYSTEMET har flere fordele — hvorefter jeg sætter det mest uhøjst sandsynlige højest.

Man slipper for den triste fornemmelse af, at der er noget, man burde have gjort. Den dårlige samvittighed, som plager flere og flere, efterhånden som arbejdet bliver mere og mere uoverkomligt.

Man går tvært imod i skole med en fornemmelse af, at det man bestræbte at lære, det væsentlige — det kan man.

Desuden kan man hurtigt læse stoffet op igen om under eksamen. Både fordi man har gjort forarbejdet — og fordi man har været de sværeste spørgsmål flere gange igennem.

Det er helt klart, at det hænger bedre fast, når man har banket de mest genstridige spørgsmål ind med en not imellem. Systemet giver derfor den fordel, at man har lært sig det nødvendige — og kan huske det længere.

Og den allerstørste fordel, at man ikke bliver overanstrengt, får tid til andre ting — og ikke mister sin naturlige trang til at lære, sin medfødte nysgerrighed.

Max Catto:

FEIGDARFUGLAR

(Framhald)

Og so kom tað aftur.

Tann langliga rumlanin í búkinum, hveppingarnar í jarðarskorpuni, sum fingur indrini at loysna frá, tað sigst ikki frá, hvussu ræddir vit vóru, tí tað kendist sum at alda fór undir okkum. Eg tók í stýrið, so eg skuldi vera sitandi. Og samstundis kendist aftur brunaroykurin so trúur. Tað var sum at luftin var tjúki at anda. Her hendi tað sum mannahelin einiki visti um. Stjornurnar sveiptust í tām, so fint sum slør.

Eg fór út úr bilinum og snoddaði ímóti — kendi tað á andlitinum. Eg hugdi at bilinum og streyk við fingrinum eftir hjálminum. Fingurin var roðaður í hvíta, fina ósku.

Eg blunkaði og hugdi í ræðslu at faðiri Doonan. Hann eyggleiddi fjallið. Helst var hann so ørrur, at hann hugsaði um sjúkráhusið í hesu lotu. Vit vóru longu komnir triggjar fjórðupartar av vegnum oman. Nú var nógmið hjá mær. Eg setti í gongd, gloppaði dynar, so hann kundi skilja, at antin kom hann við nú ella kundi hann liggja eftir. Hann kom. Hann tyktist blinkaður.

Vit koyrdu nú omaneftir. Sólir reis í eini handavending. Væðingin stóð í glóandi róða eina lotu, stjornurnar sléktust sum tú slökkjur kertuljós, og so var áljóst. Enn lá myrkrið í teimum djúpu gjáunum, men hamrar og fossar ljómaðu, og tvorturyvir øllum lá lak av hvitari ósku nettupp sum sukur smyrsl omaná koku. Óskan mól upp í luftina sum kavaflykur — men hon var heit, tá ið hon feyk inn í bilin. Eg spýtti. Hetta orkimaðið rovuna í munni. Smakkaði óluksálga illa. Ikki í minum livi hevði eg verið so ræddur.

So vendu vit og vit sóu býin niðriundir. Og uppi yvir okkum kundi eg eisini siggja tað kubbuta, trækýnda goshol í fjallatoppinum, higartil hevði eg sæð tað sum deytt og tigandi — men nú hevði tað knappliga tikið við livi sum oldingi. Íð hevur fingið nýtt slag av bollum. Tjúkkur roykur stóð upp úr munnanum. Hann var hvitur sum eimur, óskublandaður — eimurinn harv, tá ið hann kom nakað upp og var fangaður av reyðu sólargeislunum, men óskan fossaði oman gjøgnum líðirnar og niður móti býnum.

Faðir Doonan gløddi við. Hann var ikki lystiligur at skoða, sat bert og risti kross fyrir seg.

Eg havi ongantið koyrt so skjótt omanafur, sum hesu ferð. Vit skramblaðu tvorturum ta gomlu træbrúna við flugvandi ferð, og bilurin gav seg illa og skinklaði higar og hagar. Og tá ið vit koyrdu inn í hovuðsgotuna, var alt uppi á gosi — longu tjúgu minuttir aftaná sólaris — og fólk stóð niðri við strondina og royndi at fáa eyga á gosholið omanfyri húsaðekjunum.

Eg hugdi afturum meg og sá tey myrku spornir, hjólni høvdu sett í hvitu væðina eftir vegnum.

Nú sigur flogskiparin frá eina lotu. Og tað bar so til at hann tók upp aftur nettup har, sum Aristide slepti — tí hann stóð við vindeygja og hugdi út beint aðrenn sólir reis, blóðnakin, skræddur upp úr svovni, tá ið foldin skakaðist fyrstu ferð. Hamskiftur stóð hann og eyggleiddi lastbilin hjá Aristide, sum kom koyrandi oman gjøgnum gotuna sveiptur í ljósa vetra toku, hóast tropusólin júst var um at hevja seg uppur.

Í hesi toku var ein kovándi svávilstankur. Skiparin var ikki minst bilsin at siggja

svortu hjólsporini í óskudálkaðu brúleggingini. Fyri honum var tað sum at siggja jólakort.

Men hann var tó so mikið vakinn longu tá, at hann dugdi at siggja, at tað vóru færri manns aftanfyrir í bilinum nú, enn tá ið hann fór niðan. Flytugfarnir vóru farnir teirra veg: Eg veit ikki hví, men eg hugdi illur uppá faðir Doonan. Teir høvdu gjørt gjóldur burtur úr honum. Men fólk er so vorðið: eina aðru ferð hevði presturin kanska lært, at slíkar fantar og orðloysingar sita best aftanfyrir væl læstar dyr.

Meginparturin av býarfólkum var úti. Nógv vóru hálvnakin og meðni tey øll stóðu og stardu upp ímóti fjallinum, froystu tey illa og harkaðu og spakuligt suss hoyrdist frá teim um. Fin óskustrond hevði nú lagt seg í vindeygja. Eg streyk hana burtur við hondini. Eg sóvi so fast og tá ið fyrsta skakingin kom, varð eg vaktur við kaldan dreyð — tað kom mær fyrri, sum at seingin hevði danda undir mær, og eg klárvað og hoyrði spakuliga buldran langt niðri, eitt slag av ropi, júst sum at oyggin skuldi havt kikað. Hetta lá eg og hugsaði um tá ið næsti jarðskjálvtin kom: at oyggin setti í eitt rop. Seingin knarraði. Vegmynd skeinklaðist. Pettir duttu niður úr loftinum.

Tað var nú áljóst. Eg óttast fyrri at gistingarhúsið eg var í skuldi detta niður, tí har var almikið av flisum og stukk-lutum. Eg skræddi meg í eitt sindur og leyp út á gotuna til hini. Luftin var tjúkk av tí tráa stankinum, ið kom rullandi oman av tromini og breiddi seg útyvir alt. Tokan hevði kvett útvarpsmeistrina av um tvoran; allar tann ovari parturin av útvarpsstorninum var horvin í tí hvíta mjókanum. Eingin eldur sást, ikki so mikið sum tað rumlaði, bert tjúkk, hvíta skyggið.

Og tann bleyta óskan á gotuni.

Og eg hoyrði eitt hálvvaksið konufólk siga: »Hetta er sanniliga ikki gamansleikure. Tað var kona Gaston, vertin í »Gull eplinum«. Hon var í berum náttkjóla, sum enn hevði seingjarhitin á sær, og tað sást meira av henni, enn máður hennara hevði dámt onnur at siggja undir óðrum umstøðum, men hann var so orlugar av hendingini, at hann varnaðist einki.

»Ikki havi eg sæð so vorðið. Her má okkurt gerast, jamráði hann hásur, tað ljóðaði sum at hann helt umbodsmannin hava sviðið sína ábyrgd.

(Framhald)